

Leonardo Padura och James Ellroy

Hårdkokta deckare i Kuba och USA, dubbla måttstockar

José Manzaneda, Cubainformación

I februari avlöpte 13:e Deckarfestivalen "Svarta Barcelona" med 106 manliga och en kvinnlig författare. Det stora dragplåstret var USAs James Ellroy, som förärades Barcelonas deckarpris "Pepe Carvalho" 2018.

Men den författare som var mest efterfrågad för intervjuer var kubanska Leonardo Padura, som fick en sensationell medial uppmärksamhet. Det mest anmärkningsvärda var hur diametralt olika de två författarna och deras respektive bakgrunder behandlades.

James Ellroy: knarkare i ungdomen, modern hade våldtagits och mördats, hans böcker präglas av gränslöst våld, korruption, polisbrutalitet, organiserad brottslighet och knarkhandel. Men inte någon intervjuare eller recension tar upp något om den sociala och polisiära situationen i USA. Och ingen klagade över att författaren som villkor för intervjuer ställde "inga frågor om politik eller aktuella händelser". Med författarens stjärnstatus accepterades villkoren.

Frågar bara om det politiska läget

Annat var det med den kubanska författaren Leonardo Padura, som i årtal klagat över att "de hela tiden bara frågar om det politiska läget i Kuba, utvandringen, tappade värderingar, homofobi, sociala klyftor ..." En intervju i El Confidencial tog priset, där sista frågan löd: och nu kan vi till slut "ta upp litteraturen"...

James Ellroy presenteras som "USA-litteraturens djävulska hund", den spanska dagstidningen ABC betecknade Padura som "oppositionell" som företrädare "en kritisk och blygrå Kubabild". Ett land som "stinker av korruption och elände".

I El Mundos kulturbilaga kallas Paduras roman "en skarp analys av det kubanska samhället".

När samma tidning skriver om Ellroy handlar det om litterära förebilder, om hans vägran att skriva på dator och hans förkärlek för Hawaiiiskjortor. Inte ett ord om orättvisor och grymheter i USA som hans romaner avspeglar.

Rubrikerna och intervjun med Padura handlade om Kubas problem, medan de om Ellroy handlade om hans liv och verk.

Som regel sätter medierna likhetstecken mellan de problem Paduras romanfigurer upplever och det kubanska samhället: "många läsare känner till Kuba tack vare Paduras böcker". Nyligen skrev El País att hans verk precis "visar den kubanska verkligheten", och spansk teve att den är "en samhällsskildring över en besviken generation". För huvudpersonen, detektiven Mario Conde "upptäcker" – enligt dagstidningen La Vanguardia – "revolutionens krossade drömmar".

Ingen kritik mot spanska samhällsförhållanden

Tvärtom gäller för James Ellroys romaner – och övriga till festivalen inbjudna författare – de avspeglar inga sociala problem, inga krossade drömmar. Huvudpersonen i en av Julián Ibáñez, spansk författare som deltog i ett rundabordssamtal med Padura, heter Bellón, en lycksökare, tjallare, mördare och knarklangare i Getafe, en stad söder om Madrid. Ingen spansk tidning har insinuerat att hans berättelser, miljöskildringar i sjabbiga vägbordeller, där skumma typer drar omkring, utan hopp, skulle ha för avsikt att kritisera det spanska samhället. Men när det gäller Padura, då minsann, skrev de hur han "innefattar de skumma intrigerna i sin kritik av landet."

"Censuren i Kuba?"

Men det finns ett tvångsmässigt tema i nästan alla intervjuerna med den kubanska författaren, och det är "censuren" i Kuba: "har ni alltid skrivit som ni velat?", "kan ni oberoende säga vad ni vill?" – det är frågor som Padura har besvarat tusen och en gång: "Alla mina böcker har publicerats i Kuba [...] utan att ett ord har ändrats", har han förklarat och understrukit att Kubas Kulturdepartement tilldelade honom landets Litteraturpris. Men det finns inget där vissa medier inte kan finna en hemlig avsikt. La Nación i Argentina slog fast att "fallet

Forts sid 19

fots från sid 18

Padura är en enda motsägelse: ”det verkar vara uppfunnet för att beslå dissidentkretsarna med lögn [...] som exempel på vad [...] en författare kan publicera och ändå bo kvar på ön [...] och till och med ifrågasätta grunden för hela det politiska systemet”.

Tänk efter: Den ena författaren, som i den mest välkända hårdföra deckaren framför allt visar sitt

personliga och litterära engagemang för de mänskliga värdena och landets sociala problem, oavsett vilka de är.

Den andra, en av USAs stjärnförfattare, skyr varje samhällelig tanke, besjunger individualismen och lidelsefullt försvarar vapeninnehav och dödsstraff. Varför förekommer inte i recensionerna någon fundering över respektive samhälles hälsa? översättning Eva Björklund ●

